

Aan: Ministerie van Defensie

https://www.internetconsultatie.nl/wet_op_de_defensiegereedheid/reageren

Onderwerp: Zienswijze inzake de Wet op de Defensiegereedheid (WODG)

Namens: Werkgroep Defensie Wezep Zuid

Datum: 3 juli 2025

Geachte mijnheer/mevrouw,

Namens de Werkgroep Defensie Wezep Zuid maken wij ernstig bezwaar tegen het voorliggende wetsvoorstel Wet op de Defensiegereedheid (WODG).

Dit voorstel vormt naar onze mening een directe bedreiging voor fundamentele rechten, democratische controle en de leefbaarheid van burgers, en staat bovendien op gespannen voet met nationale en Europese rechtsbeginselen.

Wij roepen u op tot heroverweging, bezinning en structurele aanpassing van deze wet.

Onze zienswijze is als volgt opgebouwd:

1. Ontbreken van toetsbare criteria en rechtszekerheid

De WODG bevat geen objectieve, concreet geformuleerde criteria (zoals SMART-normen) voor wanneer en hoe de buitengewone bevoegdheden mogen worden ingezet. Deze vaagheid creëert rechtsonzekerheid en opent de deur voor willekeur. De wet dient helder te zijn over:

- wie bevoegd is tot inzet,
- op basis van welke objectieve situatie,
- en onder welke toetsings- en bezwaarprocedures.

Zonder deze waarborgen is de wet vatbaar voor misbruik en oncontroleerbare toepassing.

2. Schending van fundamentele rechten

De WODG staat toe dat reguliere wet- en regelgeving tijdelijk buiten werking wordt gesteld. Dit kan leiden tot inbreuken op:

- Privacy (Grondwet art. 10; EVRM art. 8)
- Vrijheid van meningsuiting (Grondwet art. 7; EVRM art. 10)
- Recht op een eerlijk proces (EVRM art. 6)

De voorgestelde maatregelen zijn buitenproportioneel en onvoldoende onderbouwd als “noodzakelijk in een democratische samenleving”, zoals het EVRM vereist.

3. Strijd met Europese wetgeving

Het tijdelijk buiten werking stellen van onderdelen van de AVG, en mogelijk andere Europese regelgevingen, vormt een schending van:

- de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG),
- de Richtlijn gegevensbescherming bij rechtshandhaving (RGR),
- het beginsel van voorrang van EU-recht.

De wet mist elke clausule die uitlegt hoe voldaan blijft worden aan de Europese rechtsorde. Dat is juridisch onhoudbaar.

4. Onvoldoende bescherming van persoonsgegevens

De WODG staat grootschalige gegevensverzameling toe zonder voorafgaande toetsing of verdenking. Dit kan leiden tot:

- onrechtmatige verwerking van gegevens,
- verlies van controle over gevoelige informatie,
- verhoogd risico op identiteitsmisbruik,
- gegevensdeling met buitenlandse diensten zonder waarborgen.

Er zijn onvoldoende garanties ingebouwd om de risico's van profilering, discriminatie of grootschalige surveillancesystemen uit te sluiten.

5. Onvoldoende democratische controle

De wet biedt Defensie de mogelijkheid tot ingrijpende maatregelen zonder:

- voorafgaande parlementaire goedkeuring,
- verplichte onafhankelijke toetsing,
- heldere verantwoording achteraf.

In een democratische rechtsstaat moeten zulke vergaande bevoegdheden onder continue toetsing en toezicht staan. De wet voorziet hierin niet.

6. Psychologische en maatschappelijke schade

De combinatie van surveillance, rechtsonzekerheid en het gevoel van controleverlies heeft reële gevolgen voor burgers:

- verhoogde stress en angstgevoelens,
- gevoel van machteloosheid en onveiligheid,
- verlies van vertrouwen in de overheid,
- afname van burgerparticipatie.

Zeker in gebieden waar Defensie fysiek aanwezig is, zoals bij ons in Wezep-Zuid, kan deze wet ingrijpende effecten hebben op het dagelijks leven en mentaal welzijn.

7. Gebruik van AI en andere hoog-risico technologieën

De wet biedt geen duidelijke grenzen aan het gebruik van technologieën zoals:

- autonome besluitvorming door AI,
- emotieherkenning,
- grootschalige gedragsmonitoring.

Zonder expliciete uitsluitingen is dit in strijd met het voorzorgsbeginsel en de AI-verordening van de Europese Unie, die dit soort toepassingen in publieke domeinen beperkt of verbiedt.

8. Verlies van vertrouwen in de overheid

De WODG zet de deur open voor een machtspositie van de overheid die geen spiegelbeeld meer vormt van de burgerlijke rechtsstaat. Wanneer de overheid zichzelf boven het recht plaatst, maar haar burgers wél streng controleert, verliest zij haar morele en maatschappelijke gezag. Dit draagt bij aan:

- polarisatie,
- wantrouwen,
- afbrokkeling van sociale cohesie.

Conclusie en oproep

De Wet op de Defensiegereedheid is disproportioneel, juridisch ondeugdelijk en maatschappelijk ondermijnend. In de huidige vorm tast zij fundamentele vrijheden aan en mist zij de noodzakelijke waarborgen voor een evenwichtige toepassing.

Onze oproep:

- Stel de behandeling van de wet uit
- Pas de wet fundamenteel aan op basis van rechtsstatelijke uitgangspunten
- Breng de wet in overeenstemming met nationale en Europese rechten
- Voeg onafhankelijke toetsing en democratische controle expliciet toe

Wij zijn bereid onze bezwaren mondeling toe te lichten in een hoorzitting of overleg.

Hoogachtend,

Namens de Werkgroep Defensie Wezep Zuid,

Datum: 3 juli 2025